

שמיני חי"ז שיחה ד'

רק נחש ועקרב הם "הולך על גחון" ו"הולך על ארבע", אך הכתוב אינו אומר נחש ועקרב, כי קאי על המין הכללי הדומה לנחש ועקרב, וא"כ "כל" מרבה "את הדומה לדומה". נחש קאי על יצה"ר, ש"הולך שח", היפך "שאו מרום עיניכם", ועי"ז נעשה "נופל על מעיו", ההתעסקות באכילה כו'.

ברש"י: "הולך על גחון: זה נחש, ולשון גחון שחייה, שהולך שח ונופל על מעיו. כל הולך: להביא השלשולין ואת הדומה לדומה. הולך על ארבע: זה עקרב. כל: להביא את החפושית אישקרבו"ט בלע"ז ואת הדומה לדומה. מרבה רגלים: זה נדל שרץ שיש לו רגלים מראשו ועד זנבו לכאן ולכאן, וקורין צינטפיד"ש".

צריך להבין: מדוע אין רש"י מפרש את תיבת "גחון" בפרשת בראשית ("על גחונך תלך"), ומדוע מחכה עד פרשת שמיני? "ואת הדומה לדומה", לכאורה אף ש"כל" הוא ריבוי, מ"מ מהו ההכרח שישנם ב' ריבויים "ואת הדומה לדומה"? ומדוע אינו מפרש ש"כל" ד"מרבה רגלים" הוא להביא "את הדומה לדומה" – וכמו שפירשו בגמרא ובתורת כהנים?

והביאור בכל זה: נחש הוא הבריאה היחידה שאפשר לומר עליה "הולך על גחון", ועל דרך זה עקרב הוא הבריאה היחידה ש"הולך על ארבע". ואם כן קשה מדוע אינו אומר בפירוש נחש ועקרב? והביאור, שהתורה מדברת על המין הכללי שדומה לנחש ועקרב בתכונות אלו. ואם כן הריבוי ד"כל" קאי גם על הדומה לדומה אם יש בו ענין זה ש"הולך על גחון" ו"הולך על ארבע" (כגון החיפושית שיש לה שש רגלים אך שניים מהם אינם משמשים כל כך).

והנה, ישנם ריבוי מיני שרצים שהם "מרבה רגליים" (דלא כ"הולך על גחון" ו"הולך על ארבע", כנ"ל), ולכן הפירוש הפשוט של תיבת "כל" אינו ריבוי (הדומה לדומה) אלא כל המינים המרבים ברגלים. ולכן מפרש רש"י ש"מרבה רגלים זה נדל" (מין אחד, על דרך "הולך על גחון" ו"הולך על ארבע" שהמדובר במין אחד כנ"ל), "שיש לו רגלים מראשו ועד זנבו". ו"כל" קאי על כל המיני שרצים המרבים רגליים.

ההוראה בעבודה ה': נחש קאי על יצר הרע, שלכתחילה פועל על האדם להיות "הולך שח", היפך "שאו מרום עיניכם", ועל ידי זה הנה סוף כל סוף נעשה "נופל על מעיו", ההתעסקות בעניני אכילה וענינים ארציים. והעצה לזה הוא ההתעסקות ב"מרום" - בתורה ובפרט בפנימיות התורה.

ועל ידי זה מתברר יצר הרע על ידי הוא"ו ד"גחון" שהוא "חציין של אותיות שבתורה", שהוא מבחינת התפארת העולה עד הכתר, שמחבר את ב' חצאי התורה חסד וגבורה, שעל ידי התכללות שמאלא בימינא נפסק היניקה דהנחש.